

Notat

Udlændinge- og Integrationsministeriet

23. januar 2024

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Beskæftigelse og Dansk
Slotsholmsgade 10
1216 København K

CVR-nr. 36977191

Kommenteret høringsoversigt

vedrørende

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine og Udbetaling Danmark (Tilskud til forsørgelse af børn, der forsørges af andre end forældrene og sidestilling af gifte praktisk set enlige forsørgere med reelt enlige i forhold til forsørgelsesydelse m.v.)

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 14. december 2023 til den 3. januar 2024 været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Amnesty International, Asylret, Ankestyrelsen, ATP, Bedsteforældre for Asyl, Beskæftigelsesrådets Ydelsesudvalg, Børnerådet, Børns Vilkår, Danes Worldwide, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Dansk Flygtningehjælp, DFUNK – Dansk Flygtningehjælps Ungdom, Danske Regioner, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Socialrådgiverforening, Datatilsynet, Det Centrale Handicapråd, De Danske Sprogcentre, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Domstolsstyrelsen, Etnisk Ung, Foreningen af kommunale social-, sundheds- og arbejdsmarkedschefer i Danmark, Færøernes landsstyre, Institut for Menneskerettigheder, KL – Kommunernes Landsforening, Kommunernes Revision/BDO, Mødrehjælpen, Naalakkersuisut (Grønlands landsstyre), Red Barnet, Rigsrevisionen, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, Socialchefforeningen, UNHCR og Udbetaling Danmark.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har modtaget høringssvar med bemærkninger til lovforslaget fra:

Dansk Flygtningehjælp, Bedsteforældre for Asyl, Kommunernes Landsforening (KL), Red Barnet, Røde Kors, SOS Racisme og Udbetaling Danmark.

Følgende har afgivet hørings svar, men har ikke haft bemærkninger til lovforslaget:

Danes Worldwide og Rigsrevisionen.

Følgende har afgivet hørings svar efter høringsfristen:

Ankestyrelsen.

De modtagne hørings svar vedlægges.

Nedenfor gennemgås de indkomne hørings svar i hovedtræk, samt Udlændinge- og Integrationsministeriets kommentarer hertil. Udlændinge- og Integrationsministeriets kommentarer til hørings svarene er anført i *kursiv*.

Bemærkninger, der ikke vedrører lovforslaget, indgår ikke i hørings oversigten. Udlændinge- og Integrationsministeriet kan for en fuldstændig gennemgang af samtlige synspunkter henvise til hørings svarene, som er sendt til Udlændinge- og Integrationsudvalget.

2. Indkomne hørings svar

2.1 Generelle bemærkninger

KL - Kommunernes Landsforening bemærker, at det ikke har været muligt at få KL's hørings svar politisk behandlet inden for høringsfristen, og at det principielt ikke er hensigtsmæssigt med en så kort høringsperiode over jul og nytår.

SOS Racisme bemærker, at Udlændinge- og Integrationsministeriet ikke har sendt høringen til SOS Racisme, og at organisationen derfor ikke har kunnet nå at sætte sig ind i alle detaljerne i lovforslaget.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

Dansk Flygtningehjælp bemærker, at forslagene om hjælp til forsørgelse af mindreårige fordrevne uden forældremyndighedsindehavere her i landet og ukrainske familier med børn, hvor den ene ægtefælle opholder sig i Ukraine, harmonerer med de anbefalinger, Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors og KL kom med i rapporten om Danmarks modtagelse af flygtninge fra Ukraine.

KL – Kommunernes Landsforening ser meget positivt på, at regeringen har lyttet til de udfordringer, som KL og kommunerne igennem længere tid har peget på, og at man nu vil lovgive om løsninger på udfordringerne.

Røde Kors bemærker, at de længe har påtalt den manglende afklaring i forhold til de fordrevne børns forsørgelse.

Bedsteforældre for Asyl vurderer i den forbindelse, at det foreslåede lovforslag vil have en positiv indvirkning på praksis i forhold til behandlingen af fordrevne fra Ukraine, og at det er et godt og nødvendigt initiativ.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

Bedsteforældre for Asyl, Dansk Flygtningehjælp, KL – Kommunernes Landsforening, Red Barnet, Røde Kors og SOS Racisme er positive over for de foreslåede ændringer, men finder, at de foreslåede ændringer om adgang til ydelser bør være en generel regel, herunder gælde for alle flygtninge i lignende situationer og ikke alene fordrevne fra Ukraine med opholdstilladelse efter lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine (særloven).

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

2.2 Bemærkninger til forslag om tilskud til forsørgelse af fordrevne mindreårige, når forældrene opholder sig i Ukraine

Bedsteforældre for Asyl og Dansk Flygtningehjælp foreslår, at bestemmelsen i § 30 b formuleres med et "skal yde" i stedet for et "kan yde" på samme vis, som det er foreslået i § 30 c.

Red Barnet foreslår ligeledes, at formuleringen i § 30 b ændres til "skal" i stedet for "kan", således at kommunalbestyrelsen forpligtes til at sikre, at barnets faktiske forsørgere modtager det pågældende økonomiske tilskud.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har fundet anledning til at justere bestemmelsen i § 30 b, så "kan yde" ændres til "yder". Hermed flugter bestemmelsen med den nuværende ordlyd af bestemmelsen i den foreslåede § 30 c, stk. 1, hvor der står "bidrager".

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker i den forbindelse, at kommunerne allerede i dag har pligt til at vejlede, hvis der er anledning til det. Kommunerne skal vejlede borgeren om mulighederne for hjælp, også efter andre bestemmelser end de, der evt. er søgt hjælp efter. Der henvises herved til de almindelige gældende regler om vejledningspligt, der følger af forvaltningsretten, almindelige retsgrundsatninger og god forvaltningsskik. Det er ikke med lovforslaget hensigten, at kommunerne herudover skal pålægges en særlig pligt til at fremsøge de familier, som vil kunne være omfattet af den foreslåede § 30 b, stk. 1, i særloven. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til den foreslåede § 30 b, stk. 1, i særloven, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3, at "Det vil være den kommune, som er ansvarlig for den pågældende efter integrationslovens § 4, som vil være ansvarlig

for at vurdere, om den pågældende opfylder betingelserne for at få udbetalt det økonomiske tilskud, og som, hvis betingelserne herfor er opfyldt, herefter er ansvarlig for udbetaling af tilskuddet.”

KL – Kommunernes Landsforening finder, at tilskuddet på 1.548 kr. pr. barn ikke tager højde for ledsagerens økonomiske forudsætninger, herunder om den pågældende ledsager er forsørger eller i beskæftigelse. KL ser en risiko for, at kommunerne bliver nødsaget til yde yderligere tilskud, hvis ledsageren reelt skal kunne forsørge barnet. KL vil endvidere gerne have uddybet, hvorfor lovgiver tager udgangspunkt i normalbidraget, som en bidragspligtig forælder kan pålægges at betale til en bidragsberettiget forælder, når de ikke bor sammen. Normalbidragets størrelse er beregnet efter, at den bidragsberettigede forælder samtidig modtager børne- og ungedydelse, ydelse som enlig forsørger og i det hele taget har forældremyndighed og dermed forsørgerpligt over for barnet, hvilket ikke er tilfældet for ledsagere.

Røde Kors er bekymrede over, om det foreslåede tilskud på 1.548 kr. pr. måned skattefrit dækker udgifterne til forsørgelse. Satsen svarer til det normalbidrag, som en bidragspligtig forælder kan pålægges at betale en bidragsberettiget forælder, når de ikke bor sammen. Røde Kors finder ikke, at de to situationer er sammenlignelige, og at der i stedet bør kigges til andre konstellationer vedr. forsørgelse af børn, f.eks. modellen for netværksplejefamilier.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at den voksne, som har taget den mindreårige fordrevne til sig, ikke har forsørgelsespligten over for den mindreårige, og at det pågældende tilskud ydes til den voksne som hjælp til forsørgelse af barnet, uanset om den voksne er i fuldtidsbeskæftigelse eller modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse. Såfremt der foreligger et anbringelsesgrundlag, vil der kunne ske anbringelse i netværkspleje hos den voksne, der har taget den mindreårige til sig, efter reglerne i barnets lov, såfremt den voksne opfylder de øvrige betingelser for at kunne godkendes som konkret egnet i forhold til det bestemte barn.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har herefter ikke fundet anledning til at foretage justeringer af lovforslaget.

Røde Kors fremhæver, at også andre herboende end voksne, der har opholdstilladelse efter særloven, kan komme i en situation, hvor de forsørger børn, der er fordrevne fra Ukraine, og at de pågældende har samme behov for ydelser til forsørgelse af børnene som voksne med ophold efter særloven.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

Røde Kors bemærker, at et antal voksne fordrevne er indrejst i Danmark med børn, som de ikke er biologiske forældre til, men er værger for efter ukrainsk ret. Med den foreslåede ordning i § 30 b, hvorefter det vil være et krav, at forældremyndighedsindehaverne opholder sig i Ukraine, vil de pågældende ikke være omfattet af

ordningen. Røde Kors opfordrer derfor til, at formuleringen ændres, så de pågældende familier omfattes.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har tilrettet lovforslaget, så det nu fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 30 b, stk. 1, at det er forældrene, der skal opholde sig i Ukraine, da det efter dansk ret alene er barnets retlige forældre, der er forsørgelsespligtige over for barnet, mens en forældremyndighedsindehaver ikke har en sådan forpligtelse. I de tilfælde, hvor der er tale om værger efter ukrainsk ret vil de pågældende kunne omfattes af ordningen, såfremt de i øvrigt opfylder betingelserne herfor.

KL – Kommunernes Landsforening bemærker, at det er kommunen, der skal træffe afgørelse om udbetaling af tilskuddet. KL savner i den forbindelse en uddybning af, om kommunerne er forpligtede til at indhente dokumentation, herunder om det f.eks. er tilstrækkeligt, at ledsageren på tro og love oplyser, at forældremyndighedsindehaverne ikke bidrager økonomisk til forsørgelsen.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har tilrettet lovforslagets bemærkninger, så det nu fremgår af lovforslagets pkt. 2.1., at "Dokumentationen for forældrenes ophold i Ukraine og manglende mulighed for at kunne forsørge den mindreårige vil kunne basere sig på oplysninger fra den voksne, som har taget barnet til sig."

2.3. Bemærkninger til forslag om ydelser til gifte fordrevne forsørgere fra Ukraine, som anses for praktisk set enlige

Udbetaling Danmark spørger til, hvorvidt Udbetaling Danmark også skal foretage en konkret og individuel vurdering af, om den gifte praktisk set enlige kan betragtes som samlevende med andre personer her i Danmark.

Udlændinge- og Integrationsministeriet skal hertil bemærke, at kommunen skal vurdere, om en gift forsørger fra Ukraine kan anses som praktisk set enlig forsørger, jf. lovforslagets forslag til § 30 c, stk. 1. I sagens natur betyder det også, at hvis en person samlever med en anden end sin ægtefælle på adressen i Danmark, kan den pågældende ikke anses for at være praktisk set enlig forsørger og blive sidestillet med reelt enlige forsørgere. Dette gælder uanset det forhold, at der ikke gælder en gensidig forsørgelsespligt mellem samlevende efter lov om aktiv socialpolitik. Hvis kommunen finder, at den gifte forsørger fra Ukraine kan anses for praktisk set enlig forsørger, skal kommunen yde denne selvforsørgelses- og hjemrejseydelse (eller overgangsydelse) som enlig forsørger efter § 22, stk. 2, nr. 1, i lov om aktiv socialpolitik, jf. lovforslagets forslag til § 30 c, stk. 1.

Som direkte følge heraf vil den praktisk set enlige forsørger blive sidestillet med reelt enlige forsørgere og vil dermed få en (direkte) ret til børnetilskud efter børnetilskudsloven, jf. lovforslagets forslag til § 30 c, stk. 2. Det fremgår således af de specielle bemærkninger, at: "Med den foreslåede § 30 c, stk. 2, i særloven vil personer omfattet af den foreslåede stk. 1 få ret til børnetilskud som enlige forsørgere under

samme betingelser som enlige forsørgere med opholdstilladelse efter denne lov, jf. § 2, stk. 1, nr. 1, § 3 og § 5, stk. 1, nr. 1, 3. pkt., i børnetilskudsloven. Udbetalingen af børnetilskud til enlige forsørgere er omfattet af et optjeningsprincip”.

Det betyder, at Udbetaling Danmark skal lægge kommunens vurdering til grund, og dermed skal Udbetaling Danmark ikke undersøge, om personen evt. samlever med en anden end sin ægtefælle og således ikke kan anses for enlig forsørger.

Det kan dog bemærkes, at såfremt Udbetaling Danmark får kendskab til, at den praktisk set enlige forsørger har fælles bopæl med en anden, der kunne være en samlever, bør Udbetaling Danmark videregive denne oplysning til bopælskommunen med henblik på kontrol.

Udbetaling Danmark bemærker, at det ikke fremgår af lovforslaget, hvornår retten til børnetilskud som enlig forsørger mistes, hvis en borger ikke længere modtager forsørgelsesydelse, f.eks. om det er fra tidspunktet, hvor retten til hjælp efter § 30 c, stk. 1, mistes, fra tidspunktet, hvor Udbetaling Danmark får oplysningen om stop af forsørgelsesydelse fra kommunen, fra tidspunktet, hvor Udbetaling Danmark træffer afgørelse eller fra et helt andet tidspunkt.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret bemærkningerne og redegjort for reguleringen heraf i lovbemærkningerne. Det fremgår herefter af bemærkningerne til lovforslaget, at ophør af retten til børnetilskud efter børnetilskudsloven for gifte praktisk set enlige forsørgere følger de almindelige regler for børnetilskud. Der er ikke tiltænkt særlige regler for så vidt angår ophør af retten til børnetilskud for denne målgruppe.

2.4. Bemærkninger til vejledningspligt om og opfølgning på tilskud og udmåling af hjælp

KL – Kommunernes Landsforening henviser til, at kommunerne efter lovforslaget har pligt til at vejlede borgerne om tilskud til ledsagere og udmåling af hjælp til gifte forsørgere, der er praktisk set enlige i Danmark, og at det som følge heraf må forventes at være en større manuel administrativ opgave at gennemgå de eksisterende sager for at finde, vejlede og afgøre sagerne.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at kommunerne allerede i dag har pligt til at vejlede, hvis der er anledning til det. Kommunerne skal således vejlede borgeren om mulighederne for hjælp, også efter andre bestemmelser end de, der evt. er søgt hjælp efter. Der lægges således ikke med lovforslaget op til en ændring af de almindelige gældende regler om vejledningspligt, der følger af forvaltningsretten, almindelige retsgrundsætninger og god forvaltningsskik. Det forudsættes, at kommunerne allerede vil have kendskab til en stor del af de familier, som vil kunne blive omfattet af de foreslåede regler om tilskud til ledsagere og sidestilling af gifte forsørgere med reelt enlige forsørgere.

Røde Kors finder, at ansøgningskema og vejledning om tilskud til forsørgelse af fordrevne mindreårige, som man har taget til sig, bør oversættes til ukrainsk, så det når ud til alle, som vil kunne være omfattet af ordningen.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

Ankestyrelsen bemærker, at kommunernes kvartalsvise opfølgning af, om modtagere af børnetilskuddet fortsat opfylder betingelserne, samlet set kan medføre flere klagesager årligt. En tilsvarende systematisk opfølgning gør sig ikke gældende for personer, der i dag modtager børnetilskud som enlig efter børnetilskudsloven.

KL – Kommunernes Landsforening finder, at de foreslåede regler om opfølgning på betingelserne for at give tilskud til ledsagere og udmåling af hjælp til gifte forsørgere, som i praksis anses for reelt enlige, er unødvendigt detaljerede, og at de konkrete proceskrav til opfølgningen af betingelserne for at yde hjælp vil medføre meradministration i kommunerne.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at reglerne om opfølgning i forhold til gifte forsørgere, som er praktisk set enlige forsørgere, er udtryk for de almindelige gældende regler om opfølgning på sager efter lov om aktiv socialpolitik, som følger af § 10 i lov om aktiv socialpolitik.

2.5. Bemærkninger til ændring af fristen for kommunernes overtagelse af ansvaret for fordrevne fra Ukraine

KL – Kommunernes Landsforening forudsætter, at udlændinge- og integrationsministeren går i dialog med KL, inden der træffes beslutning om, at kommunerne på ny pålægges at overtage ansvaret for de fordrevne efter fire hverdage.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

Røde Kors finder det positivt, at fristen for kommunernes overtagelse af ansvaret for fordrevne fra Ukraine ændres fra 4 hverdage til 15 hverdage. Det er positivt, fordi det giver kommunerne længere tid til at forberede modtagelsen og bedre mulighed for dialog mellem indkvarteringsstederne og kommunerne. Røde Kors har samtidig forståelse for, at det af beredskabsmæssige årsager kan blive nødvendigt at gå tilbage til en overtagelsesfrist på 4 hverdage, hvis situationen udvikler sig på en sådan måde, at indkvarteringssystemet bliver for presset.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne.

2.6. Bemærkninger til ikrafttrædelsesdatoen

Ankestyrelsen bemærker, at loven træder i kraft den 31. marts 2024, og at det ikke fremgår tydeligt af lovforslagets bemærkninger, at ansøgning til Udbetaling Danmark kan indgives allerede fra lovens fremsættelse, som det er tilfældet til kommunerne. Ankestyrelsen bemærker i den forbindelse, at ansøgning om børnetilskud til Udbetaling Danmark forudsættes videresendt fra kommunen eller indgivet af borgeren direkte, og at dette tidligst kan ske fra lovens ikrafttræden den 31. marts 2024.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at det fremgår af bemærkninger til lovforslagets § 3, at udlændinge, der vil kunne sidestilles med enlige forsørgere, allerede fra lovforslagets fremsættelse gives mulighed for at ansøge om børnetilskud efter lovforslaget. Det bemærkes endvidere, at Udlændinge- og Integrationsministeriet har præciseret i bemærkningerne, at dette også vil gælde for ansøgninger til Udbetaling Danmark.

Udbetaling Danmark fremhæver, at det følger af lovforslaget, at loven træder i kraft den 31. marts 2024, og at der kan udbetales børnetilskud til enlige forsørgere fra og med den 1. april 2024, hvis der er ansøgt herom senest den 31. marts 2024. Det følger herefter af lovforslaget, at en ansøgning vil kunne indgives ved, at de pågældende mundtligt tilkendegiver over for deres ansvarlige kommune, at de ønsker at søge tilskud efter lovforslaget. Udbetaling Danmark lægger til grund, at denne ansøgningsproces alene gælder for mundtlige tilkendegivelser afgivet fra tidspunktet for fremsættelse af lovforslaget og frem til og med lovens ikrafttræden den 31. marts 2024 og ikke også for fremadrettede mundtlige tilkendegivelser. Udbetaling Danmark bemærker endvidere, at ovennævnte ansøgningsproces fraviger kravet om obligatorisk digital selvbetjening.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne og har præciseret i bemærkningerne til § 3 i lovforslaget, at ansøgningsprocessen med mundtlige tilkendegivelser gælder fra tidspunktet for lovforslagets fremsættelse til og med lovens ikrafttræden den 31. marts 2024.

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i høring, indeholder det fremsatte lovforslag afsnit om økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige.

Der er derudover alene foretaget præciseringer og justeringer af sproglig og lovteknisk karakter. Der er ikke hermed tilsigtet en indholdsmæssig ændring af de forelåede ordninger.